

(כתובות)

הערות לתרשים (ובאורים והערות בסוגיא)

- שיטת התוס' בכמה מקומות, שאפילו לרבי יהודה האוסר דבר שאין מתכוין, אינו מדאורייתא. ושיטת הרמב"ן והרשב"א ועוד שאסור מן התורה וחייב קרבן. ובשיטה מקובצת כאן הביא שיטה האוסרת מן התורה, אך פוטרת מקרבן.
- ואין כאן 'פסיק רישיה ולא ימות' בעשיית הפתח, לפי שיכול להוציא דם ללא פתיחת פתח (תוס'). ובספר אור-שמח (הל' שבת יב, ב) כתב שאין צורך בחידוש זה, אלא מפני שאין אומרים 'פסיק רישיה' לענין עשיית כלי, כפי שכתב המגיד-משנה בשיטת הרמב"ם, שכל שאינו מתכוין, אין כאן עשיית כלי ולא שם מלאכה כלל. וע' חידושי חתם סופר.
- ואין זה 'פסיק רישיה' לפי שאפשר בהסתי, ללא דם וללא פתח (עפ"י גמרא להלן ורש"י. וע' בספר ברכת מרדכי ח"ב כט, ב שבאר שיטת רש"י, שאעפ"י שעתה אין רצונו בהסתי, אך כיון ששייך בעילה בהסתי ללא איסור, שוב אין חל על מעשהו שם 'בונה' אלא מעשה אחר הוא, ואין אומרים 'פסיק רישיה' אלא כשאי אפשר בשום אופן למעשה כזה ללא מלאכה).
- כמובן גם אם נוקטים 'חבורי מיחבר', יש צד לחייב משום עשיית פתח, אם 'לפתח הוא צריך'. וכן כתב בפירוש הרשב"א.
- הוא הדין אם 'להנאת עצמו הוא צריך'. ומה שלא נקטה הגמרא 'להנאת עצמו' אלא לפי הצד ש'חבורי מיחבר' - הואיל ולפי צד זה אין לפוטרו אלא בכי האי גוונא (רשב"א).
- בגוף הפירוש 'לדם הוא צריך' - נחלקו הראשונים, האם הכוונה שמעונין ביציאת הדם מפני הביאות שלאחר מכן (רבנו תם), או כדי לבדוק שבתולה היא (ר"י).
- כתבו התוס' (נדר"ה לדם) שלהסבר רבנו תם ש'לדם הוא צריך' היינו שלא יתלכלך פעם אחרת, הרי זו מלאכה שאין צריכה לגופה, ולדעת רבי שמעון אין אסור אלא מדרבנן.
- ואינו נפטר משום 'מקלקל' - ע' שאלות פרשת חיי-שרה ובהעמק שאלה' שם; חידושי הרשב"א ופני יהושע כאן.
- אף על פי שבכל מקום המקלקל פטור אבל אסור, כאן מותר לכתחילה משום צורך מצוה, או משום שבנוסף לקלוקל גם אינו מתכוין - תוס' ועוד. וע' בשו"ת אור לציון ח"א סוס"י כה.

מחבר:

[חתימה]